

bättre eller sämre tillväxt- och sysselsättningsutveckling än andra företag. Från ett tillväxtperspektiv är ett problem med företagsstöd att de kan leda till ineffektivitet. Dels ger stöd företag incitament att välja en felaktig mix av arbete och kapital, dels kan de bidra till att företagsledning- en blir mindre motiverad att minimera företagets kostnader. Två effekter som leder till en försämrad konkurrenskraft.

Från ett sysselsättningsperspektiv är det också oklart om stöd är en bra metod. Om stöden till exempel finansieras med hjälp av högre företagsskatter leder det till att jobb försvinner i icke-subsventionerade företag. De kan också få negativa sysselsättningseffekter om de användas för att konkurrera ut icke-subsventionerade företag. Mina jämförelser

visar att stödföretagen har en sämre långsiktig tillväxt och att de totala sysselsättningseffekterna är negativa.

KLOK MEN OINTRESSANT PRINCIP

Sammantaget tyder mina och andras utvärderingar på att företagsstöd är en tveksam metod om målet är att skapa sysselsättning och ekonomisk utveckling i företag och i de regioner där företagen är lokaliserade. Företagsstöd fortsätter dock att vara viktiga i såväl Sverige som i EU och anledningen är, som med många andra politiska beslut, att företagsstöd fyller en politisk funktion. Genom att införa stöd kan politiker och de politiska partierna gynna inflytelserika intressegrupper, och signalera till väljarna att de agerar och försöker åtgärda olika problem.

Det är givetvis inte samhällsekonomiskt nyttigt. Den som motiverar företagsstöd med en analys av "marknadssmisslyckanden" har här ett problem. Den bör fråga sig om dessa politikmisslyckanden inte är värre? Om åtgärderna inte bara förvärrar en problematisk situation?

Att skapa allmänt goda förutsättningar för marknadsekonomin och inte i någon större utsträckning intervensera med skatter, subventioner och regleringar, det vill säga att tillämpa den klassiskt liberala "laissez-faire, laissez-aller"-principen, är samhällsekonomiskt klokt men tyvärr ointressant för de flesta politiker och partier.

Fredrik Bergström (fredrik.bergstrom@hui.se) är ekonomie doktor och forskare på Handelns Utredningsinstitut (HUI).

Klimatet och politiken – klimatpolitiken och politikens klimat av Per Ericson

DEN AMERIKANSKE journalisten HL Mencken var sin tids motsvarighet till PJ O'Rourke. Han skrev, såvitt jag vet, inte om miljöfrågor. Det var liksom inte aktuellt i seklets ungdom. Där- emot formulerade han en insikt om politikens natur som i allra högsta grad har bevarat sin aktualitet:

"The whole aim of practical politics is to keep the populace alarmed – and hence clamorous to be led to safety – by menacing it with an endless series of hobgoblins, all of them imaginary."

Stora delar av den traditionella miljö-rörelsen har framgångsrikt anammat detta koncept. På 70-talet, skrämd man folk med ganska vardagsnära saker, som nergrävda gift-tunnor och äcklig skorstensrök. Det fungerar inte i längden. Industri- produktionen har snabbt blivit så

pass mycket renare att det är svårt att måla upp några riktigt eggande hotbilder. Nej, det gäller att förnya sig. Helst bör man hitta något som kan legitimera hela det paket som är till salu, och som inkluderar ett komplett livsstilsbyte med vidhängande nedskrotning av det moderna konsumtionssamhället.

KLIMATFRÅGAN VIKTIG

Det gäller att tänka globalt. En smutsig fabrik kan man göra något åt. Men om själva vårt sätt att leva bygger upp ett världsomspännande domedagshot, då snackar vi politik. Marknaden och enskilda människor kan klara av lokala utsläpp, men när den globala överlevnaden står på spel duger bara internationell storpolitik, och det är i det sammanhanget miljö- organisationerna kan vinna inflytande och kampanjbidrag. Vem kan

motsätta sig global planstyrning bort från den industriella civilisationen, om alternativet är Ragnarök?

I dag finns det egentligen bara en fråga som håller i det perspektivet – klimatfrågan.

I ett politiskt perspektiv är det viktigt att ha klart för sig två saker:

– Långsiktigt är klimatfrågan ett redskap i argumentationen för en radikal grön agenda, som i grunden innebär att vi retirerar från det moderna industrisamhället. Slutsaten blir i allmänna ordalag att energi- konsumtion är av ondo.

– Kortsiktigt legitimerar klimat- larmen krav på politiska interven- tioner, överstatligt beslutsfattande och drastiskt höjda energiskatter (inklusive bensinskatten).

Debatten handlar inte om väx- thuseffekten, även om det slarvigt sägs så ibland. Växthuseffekten är en viktig förutsättning för livet på jorden. Vad debatten handlar om är att FN:s klimatpanel IPCC varnat för att mänskliga utsläpp av så kallade växthusgaser, bland annat kol- dioxid och metan, kan leda till att den

naturliga effekten förstärks och vi får ett klimat som är så varmt att det uppstår en mängd negativa konsekvenser. FN:s klimatpanel har sammanställt forskningsresultat från ett stort antal forskare, men det är inte dessa forskare som står bakom varningarna och förslagen till åtgärder. Nej, den delen återfinns i ett särskilt policydokument som förhandlats fram i en politisk process. Många av de forskare som finns med i sammanställningen av forskningsresultat är starkt kritiska till policydokumentet.

Historiskt har jordens klimat genomgått kraftiga variationer, långt innan vi började släppa ut drivhusgaser i större utsträckning. Temperaturdata från satelliter och väderballonger tyder inte på att det finns någon signifikant uppvärmningstrend de senaste tjugo åren, medan däremot markmätningar visar på en svag uppvärmning. Vad baseras då farhågorna på? I första hand på datormodeller av klimatet.

BETYDANDE

TROVÄRDIGHETSPROBLEM

Problemet är att klimatet är ett komplicerat fenomen där mycket av den kunskap som krävs för att vi ska förstå sammanhangen fortfarande saknas. Datormodellerna är beroende av vad som stoppas in i dem. En av de svårigheter som ofta nämns är att ge en rättvisande bild av vattenångans roll i klimatet. Vattenånga, i form av moln, är den viktigaste växthusgasen.

Det handlar både om ett metodproblem och ett kunskapsproblem. Datormodellernas konstruktion gör det svårt att lägga in moln på ett sätt som motsvarar vad vi ser i den verkliga världen.

Dessutom är det ännu inte klart vilken roll vattenånga spelar. Klimatmodellerna bygger på antagandet att det sker en så kallad positiv återkoppling med utgångspunkt i vattenånga, och utan detta antagande förutsäger modellerna inte

någon större uppvärmning. Det finns forskare (främst Richard S. Lindzen) som hävdar att återkopplingen i själva verket är negativ.

Datormodellerna har ett betydande trovärdighetsproblem eftersom de inte kan fås att göra korrekta "förutsägelser" av den utveckling vi redan känner till. Det vill säga att när de tillämpas på förfluten tid stämmer inte simulationerna med det verkliga utfallet. De ger fel svar jämfört med facit.

Det går dessutom inte att säga att ett varmare klimat generellt sett är skadligt. Det beror på hur stor uppvärmningen är, var den inträffar, under vilken tid på dygnet och under vilken tid på året. Klimatmodellerna förutsäger i första hand en uppvärmning vid polerna, inte i de redan varma tropikerna.

Ett varmt klimat kan vara förknippat med många fördelar. I kombination med bland annat ökade koldioxidhalter och lämpliga nederbördsförhållanden kan värme vara gynnsamt för växtligheten och jordbruket. Koldioxid är nämligen en viktig livsgas, som är nyttig för växtligheten. Det är ingen slump att kommersiella växthus använder sig av förhöjda koldioxidhalter för att skapa en bra miljö.

Om vi utgår ifrån IPCC:s prognoser krävs att vi reducerar utsläppen av koldioxid med mellan 60 och 80 procent på ganska kort tid. En storskalig reduktion av koldioxidutsläppen leder till allvarliga välfärdsluster, som skulle drabba många människor hårt, inte minst i utvecklingsländerna. Av det skälet vägrar dessa länder, med Kina i spetsen, att gå med på utsläppsminskningar för egen del. Därmed är det sannolikt politiskt omöjligt att få stöd för ensidiga reduktioner av utsläppen i den industrialiserade delen av världen, i synnerhet i USA. Dessutom övergår åtgärderna från att vara otillräckliga (om man tror på hotbilden) till att bli helt meningslösa.

Om Kina exploaterar sina enorma koltillgångar i energiproduktionen kommer landet snart att släppa ut lika mycket koldioxid som hela den industrialiserade delen av världen.

KUNSKAP OCH TILLVÄXT

Men vad bör göras? I första hand behöver vi mera kunskap om klimatet. Därför måste forskningen gå vidare. Under tiden kan vi avvakta med åtgärder. Det gör ganska liten skillnad om vi väljer att vänta tio år, jämfört med om vi vidtar åtgärder i dag.

Om det visar sig att åtgärder måste vidtas så bör vi stå väl rustade. En rikare värld med högre ekonomisk tillväxt har förutsättningar att bättre kunna hantera eventuella omställningsproblem om de uppstår, inkluderande särskilda stödinsatser för utvecklingsländerna. Det kommer inte att handla om att möta ett akut undergångshot, snarare om att mildra effekterna av ogynnsamma lokala klimatförhållanden med återverkningar på vissa näringsgrenar. I den mån negativa effekter alls infinner sig, vill säga.

Om en klimatförändring inträffar och om den är övervägande skadlig finns det olika metoder som kan användas för att motverka effekten, bland annat plantering av skog som absorberar koldioxid och att "gödsla" haven med järn så att havets möjligheter att ta upp koldioxid ökas. (Sådant görs redan.) Stora delar av den koldioxid som släpps ut absorberas på naturlig väg – hur mycket det rör sig om är ännu oklart, men det handlar av allt att döma om enorma mängder.

Just nu finns tecken som tyder på att temperaturtrenden dalar nedåt. Ingen anledning till panik med andra ord. Klimatfrågan är ett spöke som rasslar sina kedjor i den djupgröna agendans tjänst. Vi gör klokt i att inte låta oss skrämmas.

Per Ericson (pere@timbro.se) är redaktör för miljönyhetsbrevet Ekvilibrium.